Bialystok, den 28. Juni 1942
Nr 14

NEUER WEG
Weissruthenische Wochenzeitung für den Bezirk Bialystok

PREIS 20 PF.
Цана 20 фнг.

НОВАЯ ДАРОГА

Беларуская тыднёвая газэта на Беластоцкую Акругу

Verlag: Sturmverlag G. m. b. H. Zweigniederlassung Bialystok, Lindenstr. 64, Tel. 437 — Bankkonto- Stadtsparkasse 700. Anzeigenpreise: z. Zt. ist die Preisliste 1 gültig.

Беласток
28-га чэрвеня 1942.

Адрас Рэдакцыі: Sturmverlag G. m. b. H. Zweigniederlassung Bialystok, Lindenstr. 64, Tel. 437—
Банкконто Гарадзкая Каса Ашчаднасьці 700
Цана абвестак паводле лісты цэнаў 1.

БЕЛАРУСЫ!

Кіраўнік SS і Паліцыі 16.6.1942 абвесьціў усяму насельніцтву Беластоцкай Акругі:

14.6.1942 СКРАЙ ВЁСКІ РАЙСК (БЕЛЬСКІ ПАВЕТ) БЫЛІ НАПАДЗЕНЫ І ЗАСТРЭЛЕНЫ 4 АСОБЫ (3 НЕМЦЫ 1 ПАЛЯК).

НАСЕЛЬНІЦТВА ВЁСКІ РАЙСК АД ДАЎГОГА ЧАСУ АКТЫЎНА ПРЫЙМАЛА ЎДЗЕЛ У ТВАРЭНЬНІ БАНДАЎ ЦІ ПАДТРЫМОЎВАЛА ЧЛЕНАЎ БАНД, ДАЮЧЫ ІМ СХОЎ, ПРАДУКТЫ Й АДЗЕЖУ. НАСТУПНА ЯНО НЕ ПАВЕДАМІЛА НЯМЕЦКІЯ УЛАДЫ АБ ПРАБЫВАНЬНІ Ў ІХ ВЁСЦЫ БАНДЫТАЎ, У ЧЫМ ЯНО МЕЛА АБАВЯЗАК.

З УВАГІ НА ГЭТА ПА ЗАГАДУ НЯМЕЦКІХ УЛАДАЎ 16.6.1942 З ВЁСКІ РАЙСК БЫЛО РАСТРЭЛЯНА 140 ЖЫХАРОЎ, РЭШТА НАСЕЛЬНІЦТВА ВЫСЕЛЕНА, А ВЁСКА СПАЛЕНА. У ЧАСЕ ПАЛЕНЬНЯ ВЁСКІ ЎЗАРВАЛАСЯ НЯЗЬЛІЧАНАЯ КОЛЬКАСЬЦЬ АМУНІЦЫІ ЎСЯЛЯКАЕ ЗБРОІ, ЯКАЯ ПЕРАХОЎВАЛАСЯ СХАВАНАЙ ЖЫХАРАМІ ВЁСКІ Ў ХАТАХ І ГУМНАХ.

НАСЕЛЬНІЦТВА БЕЛАСТОЦКАЙ АКРУГІ ГЭТЫМ ПЕРАСЬЦЕРАГАЕЦЦА. У БУДУЧЫНІ БУДЗЕ ГЭТКІМ-ЖА ЧЫНАМ ПАСТУПАЦЦА СУПРОЦЬ КОЖНАЙ ВЁСКІ І ЯЕ ЖЫХАРОЎ, КАЛІ ЯНЫ БУДУЦЬ ПАДТРЫМЛІВАЦЬ БАНДЫ.

ТАЯ-Ж ЧАСТКА НАСЕЛЬНІЦТВА, ЯКАЯ МІРНА ПРАЦУЕ, ПАВЕДАМЛЯЕ СВАЕЧАСОВА АБ ПАЯЎЛЕНЬНІ БАНДАЎ І АКТЫЎНА ПРЫЙМАЕ ЎДЗЕЛ У ЗМАГАНЬНІ З БАНДАМІ, БУДЗЕ ЎЗЯТА ПАД АХОВУ НЯМЕЦКІМІ УЛАДАМІ І ПАДТРЫМЛІВАЦЦА ІМІ.

ФРОММ.
SS ШТАНДАРОВЫ КІРАЎНІК

Бандыты і недабітыя рэшткі жыдоўска-бальшавіцкіх катаў дзейнічаюць. У супалцы з імі ідуць усе тыя элемэнты, якія сьняць аб старым парадку. Жыдоўска-бальшавіцкія «дабрадзеі», піўшыя кроў беларускага народу, і далей хочуць жыраваць на нядолі народу. Цяпер яны ня могуць адкрыта паношыцца над народам, бо іх панаваньне скончылася. Але яны спадцішна вядуць сваю праступніцкую работу. Яны ня толькі чыняць шкоды немцам, але галоўным чынам і ў першую чаргу вам самім! Баючыся нямецкае цьвёрдае рукі, яны спадцішка рыюць вам магілы. Там, дзе ім удаецца пагуляць, вы ня можаце спакойна працаваць і спакойна жыць. Гэтыя праступнікі забіраюць у вас запрацаваны крывавым мазалём кавалак хлеба. Гэта паразыты на вашым целе. Але гэтага ім мала. Яны часта забіваюць мірных жыхароў, правакуюць цэлыя вёскі і прыносяць гэтым бяду і зьнішчэньне.

Нямецкая Армія прагнала з нашай зямлі няпрошаных гасьцей — бальшавіцкіх наезьнікаў туды, скуль яны прыйшлі. Беларускі народ з вялікай радасьцю спаткаў прыход пераможных нямецкіх войскаў, якія вызвалілі яго з-пад нявольніцкага ярма чырвоных катаў. І цяпер, калі тут ці там хэўра міжнародных праступнікаў хоча далей зьдзекавацца над вамі, то ў вас павінна хапіць сілы, каб спаралізаваць іх праступніцкія нікчэмныя замеры. Калі нямецкі жаўнер змагаецца на фронце за новы справядлівы парадак, то нашым абавязкам зьяўляецца актыўна дапамагаць пры ліквідацыі ўсіх бандыцка-дывэрсыйных вылазак разьбітага ворага.

Беларусы!

Не паддавайцеся правакацыі! Біце бандытаў, дзе яны толькі пакажуцца! Не давайце ім ані прытулку, ані кавалка хлеба! Паведамляйце кожны раз нямецкую ўладу аб паяўленьні гэтых праступнікаў! Супрацоўнічайце актыўна ў змаганьні супроць бандаў!

Нямецкая ўлада ня мае літасьці да праступнікаў. Але той, хто чэсна й мірна хоча працаваць, хто праў, заўсёды знойдзе з яе боку найбольшае падтрыманьне й апеку. Розныя правакатары стараліся вас запалохаць, каб свабадней праводзіць сваю скрытую праступніцкую работу. Будзьце сьмелымі й адважнымі! Вас заўсёды зразумеюць і падтрымаюць.

Беларусы!!!
Памятайце: НІЧОГА СУПОЛЬНАГА БАНДЫТАМІ!
Няхай вам заўсёды будуць перасьцярогай падзеі, якія мелі мейсца ў Райску.

ВАЙНА

Ад вясны гэтага году на ўсходнім фронце нямецкія войскі ўжо трэці раз адзначаюцца нябывалымі ваеннымі посьпехамі. Пасьля здабыцьця Керчу і зьнішчэньня поўмільённае бальшавіцкае арміі каля Харкава цяпер ізноў яны наносяць рашучы ўдар бальшавікам, ліквідуючы іх наймацнейшую крэпасьць і апошні ваенна-марскі порт на Чорным моры — **Сэвастопаль**. Наймацнейшыя фарты гэтае крэпасьці, Горкі, Сталін, Ленін, пасьля бамбардыроўкі й артылерыйскага абстрэлу, здабыты штурмам. Астаўшыся яшчэ адзін прыбярэжны форт, у паўночнай частцы Сэвастопаля, цяпер бязупынна бамбардуецца нямецка-румынскім лятунствам і знаходзіцца ў агні артылерыі. Артылерыйскія заводы й докі знаходзяцца ўжо ў нямецкіх руках.

Уся паўночная частка гэтае крэпасьці пасьля 12-дзённага заўзятага бою здабыта. Сэвастопаль знаходзіцца перад сваім упадкам. Каб уявіць сабе ўсю жорсткасьць і веліч баёў за Сэвастопаль, трэба ведаць, што крэпасьць Сэвастопаль прадстаўляе сабой сыстэму ўмацаваньняў сярод скалаў з бэтону й жалеза, аб чым мы ўжо пісалі. Кожны здабыты варожы бункер— гэта вялікі высілак, які вымагае ня толькі добрае зброі, але й рашучасьці і адвагі. Колькі гэтае рашучасьці й адвагі паказалі тут нямецкія й румынскія жаўнеры, сьведчыць хоць-бы ўжо той факт, што за дзесяць дзён ад пачатку штурму здабыта 1288 жалеза-бэтонных бункераў. Керч і Сэвастопаль — гэта два апорныя пункты бальшавікоў, адкуль яны хацелі павясьці сваю афэнзыву супроць паўдзённага нямецкага фронту. Гэтыя надзеі цяпер страчаны, бо Керч ужо даўно здабыты, а ўпадку Сэвастопаля трэба чакаць з дня на дзень. Рэшткам бальшавіцкіх баявых сілаў на Чорным моры, калі гэта ім яшчэ ўдасца, застанецца дарога ў слабыя Каўказкія парты.

На ўсход ад Харкава нямецкія баявыя сілы далей лідвідуюць рэшткі разьбітых бальшавікоў. Пры гэтай ліквідацыі ўжо некалькі разоў, як паведамлялася ў ваенных камунікатах, было захоплена па 25.000 і больш палонных. Акрамя таго здабыта або зьнішчана вялікая колькасьць ваеннага матарыялу і зброі.

На **паўночным адрэзку фронту** ня толькі адбіта некалькі бальшавіцкіх атакаў, але праведзены цэлы рад пасьпяховых контратакаў, у выніку якіх здабыты новыя мясцовасьці. На Паўночным Ледавітым акіяне каля Мурманска нямецкае лятунства бязупынна бамбардуе Мурманскую жалезную дарогу, порт і караваны караблёў. Аб жорсткасьці гэтага змаганьня сьведчыць тое, што тут амаль кожны дзень вораг траціць ня менш як 25 самалётаў і па 2—3 транспартныя караблі.

У змаганьні супроць Англіі за апошні тыдзень асягнуты таксама надзвычайна вялікія посьпехі і ў Паўночнай Афрыцы. Чэрчыль і Рузвэльт, танцуючы пад дудку свайго прыяцеля Сталіна, ужо некалькі разоў прабавалі стварыць у Эўропе другі фронт. Але ўсё надарма. Англія ня можа нават абараніць сябе, нават у Афрыцы, дзе супроць яе стаяць зусім нязначныя італьянскія сілы і толькі адзін нямецкі экспэдыцыйны корпус. Нявольнікамі многа не наваюеш. Нязначныя нямецкія і італьянскія баявыя сілы ў Афрыцы дзякуючы нязломнай рашучасьці й адвазе і самаадданасьці нямецкіх і італьянскіх жаўнераў, а таксама дзякуючы надзвычайнаму ваеннаму таленту гэнэрал-палкоўніка Роммэля б'юць ангельцаў і іх замабілізаваных нявольнікаў, дзе яны толькі не пакажуцца.

Як мы ўжо пісалі, у апошнім часе былі здабыты амаль усе ўмацаваныя становішчы ангельцаў у Лівіі. Бір Гахэйм, які ангельцы лічылі нездабытым, паў. А цяпер вось найбольшая надзея ангельцаў у Лівіі — порт і крэпасьць **Тобрук** здабыты. Як паведамляецца ў Надзвычайных Камунікаце, нязвычайна ўмацаваныя крэпасьць і порт Тобрук пасьля неспадзяванага штурму здабыты. **Захоплена 25.000 палонных, сярод іх некалькі гэнэралаў, і нязьлічаная колькасьць ваеннага матарыялу й аружжа, а таксама вялікія запасы.** Прасьледуючы ўцякаючага ворага, нямецка-італьянскія войскі занялі **Бардзію** і **Бір эль Гобі.** Марш пераможных нямецка-італьянскіх войскаў трывае далей. За свае баявыя заслугі гэнэрал-палкоўнік Роммэль назначаны гэнэрал- фэльдмаршалам.

Ня менш цяжкі ўдар нанесены Англіі і ў **Міжземным моры**. З Гібральтару выплыў караван караблёў у суправаджэньні найбольшых ваенна-марскіх адзінак і двух авіяносцаў. Гэты караван накіроўваўся на Мальту й Александрыю. Каля берагоў Сардыніі й Тунісу на яго напалі моцныя эскадры італьянскіх тарпэдных самалётаў, бамбардыроўшчыкаў і стрымгалоўцаў. Ня гледзячы на роспачную абарону варожае артылерыі й выляцеўшых з палуб авіяносцаў-ганчакоў, **затоплена 3 крэйсары, 3 зьнішчальнікі, 4 гандлёвыя караблі й цяжка пашкоджаны адзін ваенны карабель, адзін авіяносец, 2 крэйсары, 1 зьнішчальнік і 4 гандлёвыя караблі. Пры гэтым было зьбіта 15 варожых самалётаў.** Ангельскі караван караблёў быў так моцна пашкоджаны, што не даплыўшы да мэты мусіў павярнуць назад.

Японскія войскі далей прадаўжаюць свой наступ супроць Чунгкінгу. Акружаны далейшыя 15.000 чунгкінгскіх войск, якія чакае зьнішчэньне. Акрамя таго заняты ў трэцяй ваеннай зоне Квангсін.

Удар за ўдарам сыплюцца на галавы збанкрутаваўшых жыдоўска-бальшавіцка-плютакратычных саюзьнікаў. Куды яны ні сунуцца, усюды іх б'юць дзяржавы восі і не даюць ім магчымасьці перадыхнуць.

Год вайны з бальшавізмам

22-га чэрвеня мінуў год ад выбуху вайны Нямеччыны з бальшавікамі. За гэты год асягнуты нячуваныя ў сусьветнай гісторыі посьпехі й перамогі. Ніжэйпададзены намі агляд гэтых перамог дасьць магчымасьць уявіць усю веліч высілкаў пераможнае Нямецкае Арміі, якая нясе з сабой новы парадак ува ўсім сьвеце.

Палажэньне перад выбухам вайны.

Варожае становішча савецкага ураду і агульна вядомая падрыхтоўка агрэсыўнае вайны змусілі Фюрэра выступіць 22 чэрвеня 1941 году супроць пагражаўшай Эўропе небясьпекі. На пагранічных заходніх абшарах Савецкага Саюзу знаходзілася 1 верасьня 1939 г. 44 стралковыя дывізыі, 20 кавалерыйскіх дывізыяў, 3 панцырныя й маторныя брыгады, а 1 мая 1941 г. ужо было там 118 стралковых дывізыяў, 20 кавалерыйскіх дывізыяў, 40 панцырных і маторных брыгадаў. Дзьве галоўныя групы варожых сілаў знаходзіліся ў абшары Беластоку і каля Львова, далейшыя мацнейшыя часьці на ніжнім Пруце, супроць Румыніі, на літоўскай граніцы, супроць Усходняе Прусіі, і на фінскай граніцы.

Нямецкія войскі, а таксама войскі саюзьнікаў выступілі наступным чынам: на нямецка-савецкай граніцы тры вайсковыя групы, паўдзённая група з трымя арміямі і адным вугорскім корпусам, сярэдняя вайсковая група з пяцьцю арміямі й паўночная вайсковая група з трымя арміямі. Наступна тры паветраныя флоты. На румынска-савецкай граніцы нямецка-румынскія варужаныя сілы маршала Антонэску і адна нямецкая армія, у Фінляндыі нямецка-фінскія сілы на чале з маршалам Маннэргэймам

2. Атакуючыя апэрацыі 22 чэрвеня 1941 г.

З першага-ж дня нямецкае лятунства пераймае ініцыятыву. Бязупыннымі, найманнейшымі налётамі яно падтрымоўвае марш войскаў... Тады як паўдзённая група войскаў выкідае ворага з Галіцыі, а паўночная група войскаў здабывае Рыгу, сярэдняя група нішчыць савецкія арміі, прыгатаваныя да нападу, у першых вялікіх падвойных бітвах Беласток—Менск, у якіх захоплена 325.000 палонных, здабыта 3300 танкаў, 1200 гарматаў. Вораг уцякае на лінію Сталіна. На поўдні войскі маршала Антонэску да канца ліпеня 1941 г. вызвалілі Бэсарабію і прабіліся да лініі Сталіна. Паўдзённая група войскаў пранікае да лініі Сталіна каля Жытомлі. У бязупынным прасьледаваньні ворага ў бітве-мяшку каля Уманя зьнішчана 25 варожых дывізыяў, захоплена 103.000 палонных, здабыта 300 танкаў, 850 гарматаў.

У другой палове жніўня замкнёна Адэса. Сярэдняя група войскаў праламлівае лінію Сталіна на верхнім Дняпры і на верхняй Дзьвіне. Здабыты Віцебск і Смаленск, а вораг разьбіты ў бітве—мяшку каля Смаленска. Захоплена 310.000 палонных, здабыта 3.200 танкаў, 3120 гарматаў. У бітве каля Гомеля захоплена 48.000 палонных, здабыта 144 танкі, 850 гарматаў. У бітве каля Раслаўля захоплена 58.000 палонных, здабыта 250 танкаў, 320 гарматаў.

Паўночная група войскаў праламляе лінію Сталіна і пранікае на Поўнач з абодвух бакоў Пэйпускага возера. Варожыя сілы зьнішчаны ў двух вялікіх бітвах-мяшках, — на Лэваці (60.000 палонных) і каля Вялікіх Лук (30.000 палонных, 400 гарматаў).

На фінскім фронце фінска-нямецкімі сіламі занята ізноў назад захопленая бальшавікамі ў расейска-фінскай вайне тэрыторыя.

31-га жніўня быў здабыты Выбарг.

Да канца жніўня захоплена ў палон 1¼ мільёна савецкіх салдат. Здабыта або зьнішчана 14.000 танкаў і 15.000 гарматаў.

За гэты-ж час нямецкія ваенна-марскія баявыя сілы замкнулі балтыцкі флот ворага ў Фінскай затоцы, а флот на Белым моры адкінулі ў яго прыбярэжныя воды. Да канца кастрычніка большая часьць савецкага балтыцкага флоту была зьнішчана з найменшымі ўласнымі стратамі. Вораг страціў 1 крэйсар, 1 вядучы баявы карабель, 16 зьнішчальнікаў, 4 тарпэдныя лодкі, 18 падводных лодак, 26 міналоваў, 13 хуткабежных лодак, 14 суправаджаючых суднаў і 1 спэцыяльны карабель.

У верасьні 1941 г. здабыты Кіеў, а вораг разьбіты на галаву ў гэтай найбольшай у сусьветнай гісторыі зьніштажальнай бітве. Захоплена 650.000 палонных, здабыта 885 танкаў, 3700 гарматаў. Здабыта Палтава і дасягнута Азоўскае мора.

К гэтаму часу канчаецца бальшавіцкая афэнзыва на поўдзень ад Ільменскага возера зьнішчэньнем трох варожых арміяў, пры чым захоплена ў палон 53.000 савецкіх салдат, здабыта 370 танкаў, 695 гарматаў. Абруч каля Ленінграду замкнуты ад сушы. Фінскія войскі дасягнулі адрэзак на Сьвіры. Пры падтрыманьні нямецкага ваенна-марскога флоту заняты балтыцкія выспы, а гэтым самым здабыты ўвесь балтыцкі абшар.

У пачатку кастрычніка была праведзена афэнзыва нямецкіх арміяў паміж Азоўскім морам і Валдайскім узвышшам на працяжэньні 1.600 км. У двух вялікіх бітвах-мяшкох каля Вязьмы і Бранску захоплена 650.000 палоных, здабыта 1200 танкаў, 3.400 гарматаў, далей — на поўнач ад Азоўскага мора захоплена 64.000 палонных, здабыта 120 танкаў, 500 гарматаў, а ў Данецкім абшары вораг пацярпеў вялікія страты ў людзях і матарыяле.

Прамысловы цэнтр Харкаў трапіў у нямецкія рукі. Здабыты паўвостраў Крым.

Сярэдняй групай войскаў здабыты Арол. Атака даходзіць да самай савецкай сталіцы. У пачатку сьнежня атакуючыя апэрацыі былі спынены раптоўна наступіўшай нечакана вострай расейскай зімой.

Зімовая вайна.

У наступіўшых цяпер месяцах зімы нямецкае войска і яго саюзьнікі стаяць ад Паўночнага Ледавітага акіяну аж да Чорнага мора ў абароннай барацьбе, у той час як ваенна-марскі флот прадаўжае бітву ў Атлянтыцы.

Савецкае камандаваньне прабуе перахапіць ініцыятыву ў свае рукі, кідаючы масава рэзэрвы й выкарыстоўваючы нячуваныя суровыя ўмовы зімы. Але ўсе варожыя намеры разьбіліся аб рашучасьць нямецкага камандаваньня, аб адвагу й самаахвярнасьць нямецкіх жаўнераў, але перадусім аб стальную волю Фюрэра, які ў палове сьнежня сам пераймае камандаваньне войскамі. Завязваюцца цяжкія абаронныя баі. Вялікія труднасьці ў падвозе амуніцыі й харчоў былі пераможаны. Нямецкае лятунства пастаўлена ізноў перад вялікімі заданьнямі разьвеяць надзеі саветаў і іх заходніх саюзьнікаў, каб зьмяніць лёс.

Дзьве трэці жалезнадарожнае базы, добрая палова вугальля, як падстава ўсялякае азбройваючае індустрыі а таксама камунікацыйнага апарату былі ў нямецкіх руках. Нямецкі ваенна-марскі флот і нямецкае лятунства стала праводзяць атакі супроць караванаў караблёў.

Новыя перамогі 1942 г.

Ад 8 мая 1942 г. вайна процiў Савецкага Саюзу знаходзіцца ізноў пад знакам нямецкае ініцыятывы й новых вялікіх нямецкіх перамог. На Керчанскім паўвостраве бальшавіцкія ўгрупаваньні акружаны нямецка-румынскімі сіламі, а Керч здабыты. Захоплена 169.000 палонных, здабыта 280 танкаў і амаль 400 гармат. У тым-жа часе савецкі гэнэрал Цімашэнка прабаваў аблічанай у вялікім маштабе афэнзывай каля Харкава пакрыжаваць пляны нямецкага ваеннага камандаваньня. Пры найбольшым удзеле лятунства й дзеяньні процілятунскай артылерыі тры найвялікшыя савецкія арміі былі ўкінуты ў мяшок і зьнішчаны.

Пасьля году вайны процiў Савецкага Саюзу азбройваючыя сілы ворага былі пазбаўлены важнейшых базаў, а здатнасьць іх аслаблена дзякуючы здабыцьцю вялікіх абшараў і харчовым труднасьцям. Нямецкае лятунства прыймала найвыдатнейшы ўдзел у асягненьні вялікіх перамог. Гэтак у часе ад 22.6.41 да 10.6.1942 г. у паветраных баёх зьнішчана 12.324 варожых самалётаў, процілятунскай артылерыяй — 2.861 і на зямлі звыш 7800 самалётаў.

Нямецкім ваенна-марскім флотам спаралiжаваны бальшавіцкі флот у Балтыцкім моры, у Паўночным Ледавітым акіяне і ў Чорным моры нанесены цяжкія страты. Сэвастопаль стаіць у вабліччы ўпадку.

Гэткія вынікі першага году вайны з сусьветным бальшавіцкім ворагам. Нямецкая армія, пакрыўшая сябе нязьмяраючай славай, гатовая да апошняга аканчальнага ўдару, які да рэшты зьнішчыць ворага.

Абшырныя партовыя раёны Сэвастопаля страшэнна бамбардуюцца нямецкім лятунствам і знаходзяцца пад агнём нямецкае артылерыі.

Молатаў прабаваў запярэчыць тайным дагаворам

Прызнаньне цяжкіх стратаў у транспартах матарыялу для бальшавікоў.

Бальшавіцкі камісар замежных справаў Молатаў у чацьвер меў даўгую прамову перад Прэзыдуюмам Вярхоўнага Савету, у якой ён абаснаваў умову з ангельцамі. З яго прамовы, у якой ён, як звычайна, займаўся пустаслоўем, варты ўвагі толькі некаторыя яго выказваньні

Даючы агляд адносінаў паміж бальшавікамі і плютакратамі, Молатаў пачаў гаварыць аб пакце ў справе даставак у кастрычніку 1940. Пры гэтым ён сказаў: «Мы павінны, урэшце, падумаць аб тым, што дастаўка аружжа і ваеннага матарыялу ў Савецкі Саюз не зьяўляецца гэтак лёгкай і прадстаўляе яшчэ вялікія труднасьці. Дзейнічаючыя ў Атлянтыцкім акіяне й піратствуючыя нямецкія ваенныя караблі й нямецкія падводныя лодкі і самалёты праводзілі бязупынна атакі на караблі, якія транспартуюць гэтае аружжа ў Савецкі Саюз. Вялікая колькасьць караблёў з транспартам для Савецкага Саюзу, ня гледзячы на азброеную ахову ваенна-марскіх сілаў, затоплена па дарозе ў Мурманск і Архангельск».

Гэтым самым Молатаў прагаварыўся ў тым, з чым хаваўся Лёндан і Вашынгтон. Яны заўсёды расьпісвалі ў камунікатах, што іх транспарты, маўляў, без перашкод асягнулі Мурманск і Архангельск. А савецкі камісар лічыць нават «неабходным узмацненьне й палепшаньне аховы гэтых даставак як цяпер, гэтак і ў будучыні».

Ён нават грозна размахвае рукою, бо «рэалізацыя гэтых даставак адыграла важную ролю ў зацясьненьні прыяцельскіх адносінаў паміж Савецкім Саюзам і Англіяй і ЗША і будзе гэтую ролю адыгрываць і ў будучыні».

Молатаў паведаміў, што ў Лёндане абгаварваліся ня толькі ўспомненыя ў пакце пытаньні. І ў Вашынгтоне было ўдзелена шмат асаблівае ўвагі «прабпеме другога фронту ў Эўропе».

Хто такім чынам лічыў, што гэтая «прабпема» ўжо даўно разьвязана і вырашана, як аб гэтым трубілі ў розных апавяшчэньнях — можа цяпер пачуць з савецкага ўрадовага боку зусім што іншае. «Прабпема» ня вырашана, а ўсё яшчэ абгаварваецца...

Урэшце, бальшавіцкі камісар замежных справаў перайшоў на тэму тайных дагавораў з Англіяй. Аб падпісаньні гэтых тайных дагавораў між тым падалі да ведама «Базэльскія Ведамасьці» дзякуючы ангельскаму апавяшчэньню. Гэтая акалічнасьць, якая выклікала ў закранутых эўрапэйскіх краёх найвялікшае абурэньне й дыскусыі, надта-ж не на руку Маскве. Молатаў, як злоўлены за руку праступнік, прабаваў выкруціцца й запярэчыць, што, маўляў, нічога ня было, ніякіх тайных дагавароў, ані ў Лёндане, ані ў Вашынгтоне. Можна толькі сказаць, што гэтае яскравае запярэчаньне тайных дагавораў толькі яшчэ больш пераконвае, што яны сапраўды мелі месца.

З БЕЛАРУСКАГА ЖЫЦЬЦЯ

З дзейнасьці Беларускае Нацыянальнае Самапомачы

Ува ўсіх гарадох Беларускія Народныя Дамы

Наўзор Нац.-Сац. С. Гэнэральны Камісар Гауляйтэр Вільгэльм Кубэ ўвосень мінулага году паклікаў да жыцьця ў Камісарыяце Беларусі Беларускую Нацыянальную Самапомач. На чале яе стаіць, як мы ўжо пісалі, вядомы беларускі дзеяч Др. Ів. Ермачэнка. Беларуская Нацыянальная Самапомач разьвіла шырокую дзейнасьць сярод беларускага насельніцтва. У Менску ў двух сталоўках сталуецца цяпер штодня 1000 асобаў. Ежа выдаецца часткова бясплатна, часткова па нізкай цане 10 фэнігаў. Ад паловы кастрычніка мінулага году да 1-га чэрвеня выдана гэтымі сталоўкамі 55,000 абедаў, з іх звыш 12.000 бясплатна. Амаль ува ўсіх гарадох краю Беларуская Нацыянальная Самапомач зарганізавала Беларускія Народныя Дамы, якія зьяўляюцца вогнішчамі культурнага жыцьця й народнае творчасьці. Пры Народных Дамох вядуцца шматлікія курсы.

Беларуская Служба Будовы.

У Менску сарганізавана Беларуская Служба Будовы, якая складаецца з беларускай моладзі. Кіраўнікамі яе зьяўляюцца асобы з нямецкае Дз. С. П. (Дзяржаўнае Службы Працы). Заданьнем аддзелаў Службы Працы мае быць выконваньне ўсялякай работы пры адбудове Менску, а пазьней і ў шырэйшым абсягу.

Кары за ўжываньне чужых моваў

Каб спыніць дэманстрацыйныя спробы некаторых элемэнтаў ужываць у часе ўрадаваньня чужыя мовы да насельніцтва, у некаторых урадах Слонімскае акругі да апорных асобаў, ужываючых апрача беларускай і нямецкай іншыя мовы ў часе ўрадаваньня, будуць стасавацца кары ад 50 да 300 рублёў.

ЦАРКОЎНАЕ ЖЫЦЬЦЁ.

У першых днях красавіка с. г. у Жыровічы прыехаў найсьв. **Апанас,** прызначаны Саборам Эпіскапаў Беларускае Аўтакефальнае Царквы кіраваць Наваградзка-Баранавіцкай эпархіяй.

Найсьв. Уладыка з усёй энэргіяй прыступіў да працы над арганізацыяй эпархіяльнага жыцьця. Яго найсьв. выдаў распараджэньні аб ужываньні беларускае мовы ў царкоўных казаньнях, урадаваньні й навучаньні рэлігіі. У распараджэньні аб ужываньні беларускае мовы найсьв. Апанас, паміж іншым, гаворыць так:

«Беларуская мова для Беларуса ня ёсьць чужая, але родная, матчыная. Мова —гэта сэрца народу. Зьнікне мова — зьнікне народ. Хто чураецца сваёй роднай мовы, той у самае сэрца раніць свой народ. Беларускае праваслаўнае сьвятарства павінна быць родным для беларускага народу й гаварыць мовай сваіх прыхажан. Беларуская мова зьвязвае кроўнымі вязямі праваслаўнага беларускага сьвятара з сваімі прыхажанамі — Беларусамі».

Фінскія народы ў Савецкім Саюзе

Этналягічныя дасьледаваньні над палоннымі. (Наскольні блізка фіны зроднены з вугорцамі па мове?)

У Эўропе існуюць толькі тры ня індагерманскія мовы: вугорская, фінская й эстонская. Яны належаць супольна да фінска-вугорскага кораня, і на гэтых мовах гаворыць каля 20 мільёнаў людзей. Акрамя таго існуе рад розных народных адгаліненьняў гэтага фінска-вугорскага языковага кораня, якія пражываюць на абшарах Савецкага Саюзу. Да іх належаць рэшткі асеўшых каля Ленінграду Вотаў, якія гавораць дыялектам блізкім фінскае мовы і адначасна з фінамі й эстонцамі належаць да балтыцка-фінскага кораня. Ад іх трэба адрозьніваць гэтак званых волжскіх фінаў, мардвінаў й чэрамісаў, якіх разам нарахоўваецца каля 2 мільёнаў . Іх мова й культура па сваёй істоце зьяўляецца прымітыўным пачаткам балтыцка-фінскае, аднак якраз дзеля гэтага прадстаўляе ў гэтым адношаньні цікавую й вартасную крыніцу для дасьледаваньняў першапачаткаў балтыцка-фінскіх гутарак.

На Ўсходзе эўрапэйскага Савецкага Саюзу раскіданы вацякі й зыране, разам каля аднаго мільёну душ. Падчас, калі гэтыя плямёны належаць яшчэ да фінскага языковага кораня, пражываючых за Уралам у паўдзённа-ўсходняй Сібіры нацякоў й вогулаў трэба лічыць хутчэй як належачых да языковага кораня вуграў, бліжэй зроджаных па языку з вугорскім.

Языковая зродненасьць не ўяўляе сабою і сама па сабе зродненасьць расавую, бо тут ужо ад прадгістарычных часоў адбыліся расавыя зьмяшэньні, якія мацней зьмянілі расавае аблічча ў гэтых народных групах, чым іх аблічча языковае. Для фінска-угрскае філялёгіі (навука аб мове) і паходжаньня народаў зьяўляюцца якраз гэтыя й захаваная яшчэ дасюль на крайнім усходзе Эўропы адгаліненьні фінска-угрскае народнае сям'і вельмі цікавымі. Дзеля гэтага існуючае ў Гэльсінках фінска-угрскае таварыства выдала ўжо рад абшырных публікацыяў аб народным паходжаньні гэтых крэўных балтыцка-фінскіх і угрскіх каранных народаў. Разам з фінскай Акадэміяй Навук, фінскім таварыствам лекараў Дуодэцым і таварыствам Калева апрацавала ўжо фінска-угрскае таварыства далёкасяжную дасьледчую праграму, заданьнем якой зьяўляецца правесьці філялягічныя й этналягічныя досьледы сярод шматлікіх палонных савецкіх жаўнераў фінска-угрскага паходжаньня, акрамя таго зьбіраць іх мэлёдыі й народныя песьні й правясьці антрапалягічныя вымеры й дасьледжаньні крыві. Фінскае міністэрства асьветы дапамагае гэтым працам.

Бітва ў Міжземным моры ў ангельскім прадстаўленьні

Калі ангельскае адміралцейства і далей утойвае ўласныя страты ў марской і паветранай бітвах у Міжземным моры, то робіць яно гэта яўна з увагі на настроі грамадзянства. Грамадзянства, як сьцвярджаюць шведзкія камунікаты з Лёндану, «страшэнна перапалохана» ужо весткай аб праігранай бітве ў Лівіі. Усім ясна, што палажэньне Рычы крытычнае з усіх бакоў. А цяпер яшчэ й праіграная марская бітва! Вось табе й маеш! Чэрчылю нічога іншага не застаецца, як маўчаць аб гэтым як мага найдаўжэй.

У новым афіцыяльным прадстаўленьні бітвы, праўда. ужо крыху менш брахні, бо раней гаварылася, што караван караблёў даплыў да Мальты й Тобруку. Цяпер-жа ўжо гаворыцца крыху асьцярожней, што апарацыі былі «часткова пасьпяховыя». Частка заспасабляючых караблёў быццам змагла «дарагой цаной асягнуць сваю мэту». Як дарагая была цана, аб гэтым маўчаць, як вады ў рот набраўшы.

Каб даць ангельскаму краю паняцьце аб гіганцкіх труднасьцях і страшэннай рызыцы гэткае прыгоды, апублікоўваецца ўсё больш і больш камунікатаў аб прабегу марское экспэдыцыі. У іх з жалем гаворыцца, што ўжо адплыцьцё каравану з Гібральтару было выкрыта і што варожыя разьведвальныя самалёты не пакідаюць ангельцаў незаўважанымі ані на хвіліну і тады проста сякуць градам бомбаў і тарпэдаў. Прадстаўнік брытанскае газэты «Унітэд Прэс», які быў на палубе аднаго крэйсара, паведамляе, што атакі бамбардыроўшчыкаў і падводных лодак трываюць бязупынна цэлымі днямі. Адзін крэйсар згінуў, рэшта была адкінута ад плыўшага паволі каравану і не змагла яго прыкрываць. І ўночы бомбавыя атакі прадаўжаюцца пры сьвятле кіданых расьсвечваючых бомбаў. Таксама й караван, плыўшы ў Александрыю, які быў зьнянацка нападзены паміж Крытам і Дэрнай, перадае аб бязьлічных атаках. Ад поўдня да вечара сыпаўся град бомбаў, а ўночы падводныя лодкі прадаўжалі тарпэдныя атакі. Артылерысты ангельскіх караблёў гэтак былі перамучаны, што ў кожным перапынку бою апускаліся каля гарматаў і зараз-жа засыналі.

У новых ангельскіх камунікатах аб баёх у Мармарыцы гаворыцца, што гэнэрал Рычы ня можа тымчасам прадпрыняць ніякай контрафэнзывы, ужо хоцьбы па прычыне вялікіх стратаў матарыялу. Ангельскія карэспандэнты з фронту ня прызнаюцца ў паражэньні галоўных танкавых баявых сілаў, якія трапілі ў «пастку» нямецкае артылерыі. «Дэйлі Экспрэсс» паведамляе, што ангельскія войскі адрэзаны шэсьць разоў і збамбардаваныя, засыпаны агнём гранатаў і кулямётаў а таксама разьбіты камбінаванымі атакамі пяхоты й танкавых часьцей. «Дэйлі Тэлеграф» лічыць, што цяпер трэба было-б танкавыя часьці азброіць у вадным з умацаваных становішчаў. «Дэйлі Экспрэс» заяўляе, што «нешта падобнае зроблена якраз няправільна ў Лівіі». А «Таймс» жаліцца, што ваеннае шчасьце, нажаль, павярнулася на карысьць ворага. Немцы пераважаюць новачаснай зброяй і якасна і колькасна.

ВЫПАДАК

Вус толькі пачаў сыпацца Стасюку Сырамяку, як кінуў ён родную хату і ў сьвет пайшоў. Вось так звычайна — узяў і пашоў. З бацькамі мабыць заспорыў. Жаніцца ён хацеў, а бацькі не пазволілі. Толькі ўзяў ён гэта так моцна да сэрца, што і вёску родную кінуў і ў сьвет паплёўся.

А як вышаў, дык і сьлед па ім прапаў. Шкадавалі бацькі —ведама, роднае дзіця. Хай ужо жаніўся-бы, думалі. Але ўжо позна было.

Толькі на чацьверты год Стасюк адазваўся. Ліcьмо бацькам прыслаў.

— У горадзе я цяпер жыву, — пісаў — на чыгунцы памоцнікам машыніста ежджу. Цягнікі з таварам важу.

Вельмі ўцешыліся бацькі. Ведама, такое здарэньне — сын родны адазваўся. Цягнікі з таварам возіць. Зараз уся вёска пра той ліст даведалася. Пачалі тут узцыхаць да ахаць. І зайздросьціць пачалі.

А стары Сымон Сырамяка на'т лапці скінуў. У ботах хадзіць пачаў.

— Не выпадае мне — казаў —у лапцёх, як кожнаму мужыку, хадзіць. Мой сын у горадзе жыве. Цягнікі з таварам возіць.

І так заганарыўся, што на'т знаёмым кланяцца перастаў.

Прашло крыху часу і задумаў стары Сымон у горад ісьці. Значыцца, каб сына ўбачыць. Паглядзець, як той у горадзе жыве і цягнікі водзіць.

Высмараваў Сымон дзёгцем боты і сарочку новую адзеў. Скібу хлеба і сала кусок у торбу ўлажыў. Закінуў яе на плечы і да прысутных зьвярнуўся.

— Хутка мяне назад не спадзявайцеся. Доўга, мусіць, гасьціць буду. Сын мяне назад на цягніку прывязе.

Патакалі яму людзі галовамі. І дарогу зрабілі. Ведама, пашана.

Прышоў Сымон у горад і пачаў народу пытацца. Гдзе, значыцца, сын яго Стасюк Сырамяка жыве. Цягнікі з таварам па чыгунцы во.

Пацiскалі тут людзі плячыма. Пасьмяяліся над Сымонам.

— Дурны ты яшчэ мужык.

— Гэта табе ня вёска. Шмат тут народу жыве. Не адзін таксама і цягнікі возіць.

Так і не даведаўся нічога Сымон. Хацеў ужо назад дамоў ісьці, сына не пабачыўшы. Але парадзіў яму нехта, каб на станцыю даведацца пайшоў.

Зайшоў Сымон на станцыю. Пытаецца.

Ёсьць.— кажуць — такі Стасюк Сырамяка. Бяжы, вось, дзядзька, да таго паравозу, што на бакавым торы стаіць. Там сына знойдзеш.

Кінуўся тут Сымон праз рэйкі скакаць. Чуць ног не пакруціў. Зусім задыхаўся, пакуль да паравозу прыбег. Бачыць—і сапраўды яго сын стаіць. Мазь нейкую на колы льле.

Кінуліся яны да сябе і вітацца пачалі. А стары на'т прасьлязіўся. Ведама, чатыры гады сына ня бачыў. Селі яны на рэйкі. Закурылі. Пра жыцьцё сваё пагутарылі. Пасьля зноў пачаў Сымон сына аглядаць.

— Малайчына ты у мяне — дзівіўся

— Бач якім асілкам вырас. І вусы як вехі загадаваў. Мусіць дзеўкі самі за табой лётаюць?

Усьміхнуўся тут хітра Стасюк, а стары далей выказвацца пачаў.

— А можа ты жаніцца сынку хочаш? Аўдоля яшчэ ў дзеўках сядзіць, на цябе чакаючы. Мы з мацерай бараніць ужо ня будзем.

Сказаў, і на сына паглядзеў, здаволены, што за старое адкупіцца можа. Але Стасюк скрывіўся толькі і плячыма пацiснуў.

— Дзіўны ты, бацька. Ня буду-жа я з нейкай вясковай клемпай жаніцца. Хай яе трасца з Аўдуляй. За мяне цяпер машыністы або кандуктара дачка выйсьці можа. Хадзі лепш паравоз табе пакажу.

Зашчаміла тут ад радасьці Сымона, што сын такім разумніцай стаўся. Аж патакнуў яму здаволены. І пашлі яны паравоз аглядаць.

Недалёка ад іх той паравоз і знаходзіўся. Пад парай ужо стаяў, у дальнюю дарогу нарыхтованы. Абыйшлі яны яго навокал. А Стасюк усю мэханіку старому тлумачыць пачаў.

— Вось тутака вада і вугаль знаходзіцца.. У гэтай будцы мы езьдзім... А гэта кацёл — ваду грэе і пару робіць, бо парай гэту быдляку цягне.

Падзівіўся Сымон. Патыліцу пачухаў.

— Добрая штука — кажа. — Вось

А. Каханоўскі.

ЛЕТНЯЙ НОЧЧУ

Летняя ноч. Уже позна,
Я па балоце брыду...
Месяц заблутаўся ў лозах,
Срэбра ліе на ваду.

Гэтак прывольна і сьвежа!
Ціхі навеяны сон...
Віп'ю красу безьбярэжнаў
Гэтых радзімых старон.
Хлопцы ўжо сьпяць. Ля дарогі
Сьветлая постаць жытоў.
Я не спаткаю нікога,
Дум не нарушыць ніхто.
А у сінявым расьсвеце
Вочы заплюшчацца сном.

Сьвежы чупрыністы вецер...
запах травы пад вакном...

Максім Багдановіч.

*
* *

Цёплы вечар, ціхі вецер, сьвежы стог —
Уложылі спаць мяне вы на зямлі,
Не ўстае стаўпом пыл сьветлы ўздоўж дарог,
У небе месяца прагляну ў бледны рог,
У небе ціха зоркі расьцьвілі.

Заварожаны вячэрняй цішынёй —
Я ня цямлю, дзе рука, дзе галава;
Бачу я, з прыродай зьліўшыся душой,
Як дрыжаць ад ветру зоркі нада мной,
Чую ўцішы, як расьце трава.

Беларуская сэзонная эміграцыя ў Латвію у г.г. 1928—1937

Сотні тысячаў беларусаў знаходзіліся па-за межамі бацькаўшчыны—перад сусьветнай вайной можна было знайсьці іх у шахтах і фабрыках і на палёх Нямеччыны, Францыі, Бэльгіі, Амэрыкі і другіх дзяржаваў. Што іх пагнала ў шырокі сьвет? — Адказ вельмі просты — бяда і нацыянальны ўціск, які панаваў на нашых землях цэлыя стагодзьдзі. Беларусы йшлі ў шырокі сьвет, каб здабыць кусок хлеба, каб здабыць людзкія адносіны да сябе — бо ў Бацькаўшчыне не заўсёды розныя «паны» трактавалі так, як трэба. Шмат каму гэта ўдавалася здабыць — другім-жа выпала на долю такая-ж самая бяда, ад якой яны ўцякалі, а часта мо' і яшчэ горшая. Беларуская эміграцыя пачалася недзе на пачатку гэтага стагодзьдзя і да вайны 1914 г. ішла часткова ў Амэрыку, часткова ў суседнія землі Расейскай імпэрыі — у Эстонію, у Латвію і ў Сыбір. У часе сусьветнай вайны больш чым 800.000 беларусаў выехала ў Расею (з гэтага каля 600.000 з Заходняй Беларусі) — праўда, бальшыня іх (каля 500.000) вярнулася ў гадох 1918—1923 назад. Пасля вайны пачалася ізноў эміграцыя — але ўжо пераважна ў Эўрапэйскія дзяржавы — у Францыю і Бэльгію.—Калі-ж гэтыя дзяржавы ў гады сусветнага крызысу пачалі ўводзіць рад аграніченьняў для чужаземцаў — многа іх прыехала назад на Бацькаўшчыну. Усё вышэйсказанае адносіцца пераважна да эміграцыі сталай, г. зн. калі пакідаючыя асобы ўжо больш не варочалася назад і такі характар мелі ўспомненыя ўжо эміграцыі. Тэма эміграцыі вельмі цікавая і павінна калісь зацікавіць нашых навуковых і грамадзкіх працаўнікоў — у гэтых-жа кароткіх увагах займемся толькі сэзоннай эміграцыяй у Латвію ў гадох 1928—1937; сэзоннай таму, што выяжджаючыя ехалі толькі на час летніх работ. Якія-ж былі прычыны, якія прымусілі Латвію да значнага прывозу людзкой сілы з-заграніцы! — Было іх —некалькі і вось найгалаўнейшыя —Сусьветная вайна прынесла Латвіі агромныя страты ў людзкім матарыяле — калі да 1914 г. жыло ў Латвіі ў сярэднім 40 асоб на 1 км., то ў 1935 г. аказалася іх толькі 29,6.

Другой прычынай быў малы натуральны прырост насельніцтва. Напр. у 1923 г. паказываў ён 3,4%, гэта значыць, што на кожныя 2 тыс. жыхароў «прырастала» ў год каля 7 чалавек, тады як на Беларусі ў гэтым самым часе на кожныя 2 тыс. жыхароў «прырастала» больш 40 чал. Шмат людзей страціла латвійская вёска на карысьць места — так што бяручы пад увагу страты ваенныя і «адплыў» сялян у горад — насельніцтва вясковае паменшылася ў параўнаньні з 1914 годам на 24,6%

Апошняй і мо' найважнейшай прычынай недахопу ў Латвіі рук да працы была праведзеная там аграрная рэформа, у выніку якой створана было каля 70.000 новых гаспадарак шляхам перцэляцыі вялікіх ...аткаў.

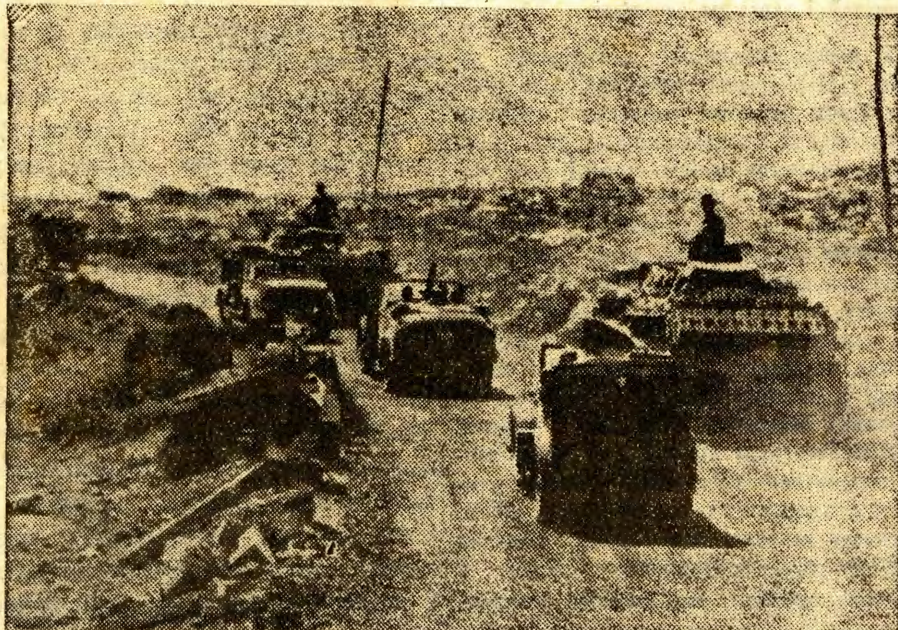
Усё сказанае спрычынілася да таго, што ў Латвіі, асабліва ў часе летніх палявых работ, адчуваўся сільны недахоп рабочых рук. Чаму Латвія спэцыяльна зацікавілася беларускім селянінам — гэта тлумачыцца тым, што беларускія землі ляжаць вельмі блізка Латвіі (танная перавозка работнікаў), працавітасьцю і малымі вымаганьнямі беларусаў і, урэшце, магчымасьцю лёгка паразумецца з работнікамі (шмат хто ў Латвіі знае беларускую мову).

Пачалася гэтая эміграцыя ў 1928 г., калі ў Латвію на работы выехала 300 асоб з Віленшчыны. У наступных гадох эміграцыя пачала павялічвацца і агарнула ўжо беларусаў з Наваградчыны і Беласточчыны, прычым з гэтых абшараў у 1934 г. выехала 11.998 асоб, у 1935 — 15.717 асоб, у 1936 г. —16.473 і 1937 г. — 16.364 асоб. Нажаль, няма статыстычных дадзеных аб нацыянальным складзе гэтай эміграцыі — але, бяручы пад увагу яе земл... і характар, абшары з якіх яна йшла і тое, што эміграваў бяднейшы элемент — можна сьмела прыняць, што Беларусы складалі 90—95% агульнай колькасьці эмігрантаў з гэтых абшараў.

Характэрнай рыскай гэтай эміграцыі быў вялікі ўдзел у ёй жанчын — каля 70—75% агульнай колькасьці эмігрантаў.

Эміграцыя з Зах. Беларусі ў Латвію кіравалася пераважна ў правінцыі Ліфляндыі — (каля 50% усіх эмігрантаў) і Зэмгалію — (каля 30%). Што-ж давала беларусам гэтая эміграцыя? якія былі яе дадатнія і ад'емныя бакі. Да ад'емных трэба залічыць вялікі працэнт жанчын, якія зараблялі шмат менш, чым мужчыны, далей — часта дрэнныя адносіны працадаўцы да работніка і наагул малыя аплаты за працу — якая была праз вельмі цяжкая. Трэба падчыркнуць, што наагул усялякая эміграцыя ёсьць вельмі часта шкодная для таго народу, які дае эмігрантаў, — бо праз гэта трацiцца шмат рабочай сілы і пераважна найбольш ініцыятыўных людзей, якія пры добрых абставінах маглі-бы даць шмат карысьці свайму народу. Гісторыя дае шмат прыкладаў гэтага.

Да дадатніх старон эміграцыі ў Латвію трэба залічыць тое, што Латвія і яе земляробская гаспадарка стаяла культурна вышэй, чым нашая, сяляне нашыя бачылі лепшыя ўзоры вядзеньня земляробскай і хатняй гаспадаркі. Найважнейшым можа было тое, што наш селянін — беларус, пабачыўшы жыцьцё Латвіі на яе прыкладзе, пераканаўся аб адным, што толькі маючы сваю самастойную і незалежную бацькаўшчыну, ён зможа хутка моцна стаць на ногі.

Танкі імчаць наперад у Паўночнай Афрыцы Гэнэрал-палкоўнік Роммэль абганяе іх у сваім танку, каб ехаць наперадзе.

каб яе ў керат прыпрагчы. Толькі брэшаш ты, сынку, што параю гэтую надлюгу цягне. Не паверу ніколі! Вось як маці гатаваць пачне, дык пара аж вокнамі валіць. А ў хаце каб хоць што з мейсца кранулася. Чартоўскія гэта штукі, а ня пара.

Глянуў на яго сын і засьмяяўся.

— Дзіўны ты, бацька, сапраўдны ты яшчэ мужык. Гэта-ж усё мэханіка і толькі. Фізыка мабыць такая ёсьць.

Пачаў ён перад бацькам усю мэханіку тлумачыць, а пасьля і кажа:

—Пакуль няма машыністы, адпачынь сабе ў будцы. А я тымчасам колы смараваць скончу.

Завёў бацьку ў паравоз, а сам зноў колы алівай падліваць пашоў.

Пачаў Сымон на паравозе разглядацца. Бачыць печ дзіўная жалезнымі дзьвярыма зачынена. А агонь у ёй бушуе, што аж да яго чутно. Вада нейкая ў шкляной трубачцы пераліваецца. Гадзіньнікі дзіўныя прамацаваны. І стрэлкі на іх ува ўсе бакі лётаюць... А ўсё шыпіць, бурліць пераліваецца.

Падышоў Сымон яшчэ бліжэй. Каб на ўсё гэта дзіва глянуць...

— Бачыш — тлумачыў сабе, якая хвізыка. Не збрахаў Стасюк, сапраўдная гэта мусіць тая мэханіка ёсьць.

І хацеў ужо назад адыйсьці. Але дало ліха за нейкую ручку ўзяцца. Чорт мусіць напутаў, ня інакш. Толькі як засычыць тут, як застогне паравоз. Крутануў ён у страху яшчэ мацней. І зусім бяда вышла. Пар коламі валіць пачаў. З мейсца паравоз крануўся. Да вакна кінуўся Сымон. Значыцца, каб сына на ратунак зваць. І зноў мусіць нейкую гадзюку зачапіў. Толькі як ня кінецца паравоз. Як не пачне наперад рваць, ну, горш як ад каня, як паносіць пачне.

Учапіўся Сымон за вакно. І аж усё ў ім задрыжэла. Бачыць сын на мейсцы застаўся.

Хацеў Стасюк за паравоз учапіцца. Але зачапіўся за рэйку і носам зямлю зарыў —шчасьцем яшчэ пад колы не папаў. Схапіўся пасьля і за паравозам пачаў бегчы. Але не дагнаў ужо. Рвануўся наперад паравоз і поўнай парай пагнаў.

Пачаў тут Сымон па паравозе лётаць. Затрымаць яго маніўся. Хапіўся за нейкую ручку. Але зашыпела толькі,, заенчала. Пара сычэць пачала... Зусім спалохаўся Сымон. Кінуў яе. І за другую, што над ім вісела, схапіўся. Зараз і яе пусьціў, бо сьвіст страшэнны разьнёсься. І так вострыя, што ўсё нутро ў Сымона прабіла.

Лётаў так Сымон, а ў галаве думкі чорныя, як тыя птушкі мітусіліся. Усё прапала — заскавытаў у сэрцы, трасца гэта, а ня хвізыка. Ізноў да вакна кінуўся. Выскачыць хацеў.

Залязгалі тут рэйкі пад коламі, затросься на стрэлках паравоз і замігала ўсё ў вачох Сымона. Схапіўся ён за вакно. Так і прырос да яго. «Як сьмерць, дык хай ужо на мейсцы» — Заенчаў і яшчэ шчыльней да вакна прытуліўся. Быццам тое дзіця да маці. Вачыма поўнымі страху бачыў, як уцякалі перад ім вагоны, сыгналы, будынкі... Але ўжо на мейсцы застаўся.

Пабачылі чыгуначнікі, што сталася і страшэнную паніку на станцыі вытварылі. Пачалі ўсе крычаць ды лётаць. Ведама, няшчасьце — паравоз з нявопытным ездаком уцёк. Стрэлачнікі толькі галоў не пагубілі. Пераставілі стрэлкі і пусьцілі паравоз на галоўны тор гнацца. — Хай яго трасца — казалі — хай да наступнае станцыі прэцца. А там сабе і разьбіцца можа.

Зараз і тэлеграмы на ўсе станцыі па дротах пабеглі. Даць, маўляў, вольную дарогу. Паравоз з мужыком-дурніцай са станцыі сарваўся.

Як шалёны рваў паравоз. Толькі ў вачох Сымону мігала і ў галаве шумела. Ухапіўся ён за вакно. І стаяў, як пень у лесе.

А навокал лета прыгожае стаяла. Л...пы поўным цьветам расьцьвілі. Ад каляровых лугоў біў ап'яняючы пах сьвежай травы і красак. Цяжкімі хвалямі калыхалася жыта. На прыдарожных смугах пастушкі кароў пасьлі. Крычалі яны нешта і шапкамі Сымону махалі. А ён стаяў дзікі, спалоханы і безнадзейнымі вачыма ўпіваўся ў імкнучыя контуры краявіду. Як распрасьцёртыя на ветры палотнішчы трапяталі думкі... Шоў-бы цяпер полем сярод каласістага жыта. Ногі па косткі западалі-бы ў сьвежую, пахучую зямлю. Цяжка хіліліся-б жоўтыя каласы. Ды дало-ж ліха на гэтую гадзюку ўлезьці.

—Хвізыка... хвізыка... хвізыка... прысьпешаным рытмам злосна лязгалі колы. У дробныя кускі рвалі сумныя думкі Сымона.

Прамчаўся гэтак Сымон 15 вёрст. І пачалі зноў рэйкі пад коламі лязгаць. А вагоны замільгалі, што нават у вачох

Гэта было год таму назад

34,000 латышоў саслана, замучана й зьнішчана

Чэка вяла сваю шалёную работу «па графіку й установленай сыстэме». Латвійская пісьменьніца аб цярпеньнях сваіх землякоў. Цыфры зьяўляюцца актам абвінавачаньня крывавага рэжыму.

Ужо няраз мы пісалі аб зьверствах бальшавіцкіх захопнікаў, якія яны чынілі над мясцовым насельніцтвам. Беларусы добра памятаюць гэты крывавы тэрор. За паўтара гады бальшавіцкага панаваньня ў Заходняй Беларусі многа лепшых сыноў беларускага народу было вывезена ў Сібір, Казахстан, Салаўкі, на верную сьмерць, замучана ў турмах, або забіта.

У Латвіі, Эстоніі і Літве ўжо праведзены статыстычныя працы па падлічэньню ахвяраў. У Беларусі гэтую работу толькі цяпер пачынаюць. Трэба яе пачаць і ў Беластоцкай Акрузе. Вынікі гэтых працаў будуць новым абвінавачаньнем, якое кіне Беларускі Народ крэмлёўскім імпэрыялістам. Ніжэй мы зьмяшчаем абразок з гісторыі бальшавіцкага зьверства ў Латвіі. Як-жа ён падобны да таго, што рабілася і ў нас. НКВД усюды дзеяла аднолькава й пакідала аднолькавы крывавы сьлед.

«Звычайна ня верыць перасьцярогам, пакуль яны ня спраўдзяцца. Калі вясной 1940 г., чытаючы лекцыі, я аб'яжджала край, у нязвычайным краявідзе я ўбачыла першы знак перасьцярогі». Гэтак піша вядомая латвійская пісьменьніца ў адным артыкуле аб жудасных днёх перад выбухам нямецка-савецкай вайны.

Тады з дня на дзень рабілася ўсё цямней, усё больш панура, пакуль над краем не навісла чорная, глухая ночка. Гэта было ўначы з 13 на 14 чэрвеня, калі звыш 14.000 латышоў, набітых у вагоны для быдла, адарваных адзін ад другога мужоў ад жонак, матак ад дзяцей, было схоплена й саслана з краю. У гэтую ноч, як пасьля выявілася — чэка рэалізавала плян, як звычайна, «паводле графіку й устаноўленае сыстэмы».

Цыфры, якія крычаць аб помсьце.

Варта ўспомніць тут некаторыя вельмі вымоўныя цыфры. За год бальшавіцкага рэжыму саслана паагул 34.000 латышоў. Найбольшы працэнт з іх складае інтэлігенцыя (4500 асобаў), з іх 22 навуковыя працаўнікі унівэрсытэту, 500 вучыцеляў, звыш 100 дахтароў, але ня былі ашчаджаны і сяляне (5.000) і самыя дзеці (звыш 4.000). Бяз ежы, без вады, зьбітыя без разбору ў кучу, яны высылаліся за Урал, каб там працаваць на нявольніцкай рабоце, без якой нельга сабе ўявіць саветаў. Ніводзін з іх да сягоньнешняга дня не вярнуўся назад! Гэты гістарычны факт ясна нам даказвае, што мы маем дачыненьне ня з нейкай дзяржавай, але з пануючай бандай. Гэтая крывавая рана назаўсёды застанецца ў памяці латышскага народу.

Вынішчаны цэлыя сем'і.

Нішчыліся дашчэнту цэлыя сем'і. Адзін малады земляроб у Латвіі «саграшыў» адносна бальшавіцкага рэжыму толькі таму, што ён быў больш працавіты, заможны, разумнейшы й адукаваны, як звычайныя людзі. Яго за гэта разам з жонкай і дзяцьмі ўвапхнулі ў закратаваны вагон для быдла, у якім ён мучыўся даўгія тыдні, чакаючы ад'езду. Яго брат быў вышэйшым афіцэрам у Рызе. Калі чэкісты паявіліся ў яго памешканьні, каб яго арыштаваць, ён выстраліў у катаў, а пасьля застрэліў сваю жонку й сябе.

А вось яшчэ адзін прыклад. Адна прыгожая, прадпрыемлівая гаспадыня, дзякуючы сваёй працы паставіла добра сваю гаспадарку. У гэтым і быў яе «грэх» перад бальшавікамі. Яе з мужам і дзяцьмі кінулі ў чортавы вагон. Яна маліла пашкадаваць яе грудное дзіця. Але нічога не памагло. Бо-ж кулакоў, як называлі багатых сялян, трэба з корнем вынішчыць. І калі цягнік рушыў, яна выкінула ў роспачы сваё дзіця з вагону: «Нехта-ж мусіць астацца на Бацькаўшчыне, каб памсьціць крыўду народную!»

Як за часоў вялікага мору.

Гэта было як за часоў вялікага мору: ніхто ня ведаў, хто падзе ахвярай гэтае нячуванае бальшавіцкае машыны, патрабаваўшай людзкой крыві. Калі прыяцелі спатыкалі адзін другога, кожны глядзеў анямеўшы й няпэўны. У кожным жэсьце чулася разьвітаньне. На кім з нас начэплены ярлык? Адчыняцца чорныя дзьверы праклятага вагону й чалавек увойдзе ў пропасьць...

Як і ўсё ў гэтым царстве ўсеўладнага хама, так і арышты праводзіліся з нязвычайнай грубасьцю й суровасьцю. Пераважна праводзіліся арышты ўначы. У чэрвеньскія дні амаль ніводзін латыш ня спаў на сталым мейсцы. Начавалі ў знаёмых і чужых, у паграбох, гумнах, на зямлі, у лесе. Крывежадныя каты рабілі ўсё, каб распаліць ненавісьць да чырвані, і ўсё больш рос сум па свабодзе, усе былі пэўныя, што вызваленьне прыдзе...

Надзея на вызваленьне.

Усе ведалі, што нямецкія войскі прыдуць. І гэтая сьведамасьць была адзінай апорай, якая не давала прапасьці. Гэтая надзея была адзінай шляхаводнай зоркай у цемры.

І калі прабіў час вызваленьня ў ліпнёвыя дні, запанавала агульная радасьць. Людзі ад радасьці сьціскалі адзін другому рукі і чуліся словы: «О, якое цуда, што вы засталіся жывымі». І расплывалася гэтая вялікая радасьць над латвійскай зямлёй.

С. ХМАРА.

ІДУЦЬ ЧАСЫ!

Сяргей Хмара — вядомы беларускі паэт, які друкаваўся яшчэ пад Польшчай у розных часапісах. Прасьледаваўся палякамі й сядзеў у турмах. Пры бальшавіках адразу быў арыштаваны й сядзеў у турме аж да вызваленьня Беларусі Нямецкай Арміяй. Цяпер Сяргей Хмара супрацоўнічае ў «Баранавіцкай Газэце» й выдае беларускую газэту ў Слоніме.

*

Ідуць часы!
хто сьмелым быць ня сьмее —
хто галаву [illegible] маніцца у каўнер —
на сьметнік іх!
Гнільлё няхай чырвее!!!
Бо сяньня той — хто стойкі — адалее,
бо сталь жыцьця — судзьдзя цяпер!
На капцюры зьвяроў — ня клікаць небэ...
На сталь бо — толькі сталь
змагчымець даць адказ.
Зямлю засеем галавамі, калі трэба...
І мо'
ўзыйдзе пасеў пшанічным хлебам
для Краю,
для народных мас.
Крывавы сівер дзьме там
сяньня.
спраўляе
Імшу сваю злавешчую Пярун
Ужо ня дзьвераў дзён ідучых
вые воўк галодны...
Ідуць часы!
Мы вып'ем чару да дна...
На узгатоўку-ж!
Штандары ў гору!

Бальшавіцкі тэрор у Іране

За адну ноч згінула 630 туркаў. Брытанцы ня маюць больш ніякага значэньня.

Узрушаючы абраз бальшавіцкіх жудасьцяў у Іране дае Істамбульскі прадстаўнік газэты «Пополё д' Італіа» на падставе расказаў турэцкіх навочных сьведкаў, якім удалося вырвацца з пекла Ірану. Як расказваюць гэтыя турэцкія ўцекачы, сярод ахвяраў бальшавіцкага тэрору знаходз[illegible] першую чаргу пасяліўшыеся ў Іране турэцкія падданыя. У красавіку ў адну толькі ноч было зьверскі забіта 630 туркаў. Тысячы туркаў, якім спачатку ўдалося вырвацца з гэтае крывавае разьні, былі пасьля злоўлены й высланы ў Баку, дзе мае быць зроблены судовы працэс.

У Тэгеране, як зрэштай і ўва ўсім Іране, ангельцы ня маюць ужо ніякага значэньня. Яны адсунуты на задні плян бальшавікамі. Паслушны Англіі Магамэд Рэза ўжо страціў усялякую пашану і чакае, пакуль бальшавікі, пабіўшыя яго лейбгвардыю, ня вышлюць і яго калі-небудзь у Сыбір.

пачырванела. На другую станцыю значыць Сымон прыехаў.

Сабраўся народ на станцыі. Рукамі і хустачкай пачалі Сымону махаць... Важная асоба едзе... Ведама, дзіва такое.

А Сымон прамчаўся праз усю станцыю і на тор выехаў. Ізноў перад ім палеткі замільгалі. І дрэвы недзе ў даль уцякаць пачалі...

Так ізноў да аднае станцыі прыехаў. Пачаў паравоз на станцыю заяжджаць. Аж бачыць Сымон — прэцца яго паравоз на вагоны. Зашчаміла яму ў сэрцы і вочы зачыніў. Каб сьмерці, значыцца, ня ўбачыць. Але разьмінуў паравоз вагоны і далей папёрся. Усюды дарога вольная была.

Выехаў паравоз са станцыі, і ўздыхнуў лягчэй Сымон. Мабыць, што з праклятымі вагонамі разьмінуўся.

Ня доўга, аднак, супачыў Сымон. Ужо да канца такі паганы дзень выдаўся. Глянуў ён наперад і аж у мазгу пахаладзела. Цэлы цягнік яму на сустрэчу пёрся. Упаў тады на калені Сымон і маліцца пачаў. Вось, падумаў, дзе мяне сьмерць-матухна прыгалубіла. А тут як затрашчыць, як забразгае. Сьвіст толькі і вецер пашоў. Аж шапку ў Сымона сарвала... І далей той цягнік суседнім торам прамчаўся.

За шмат ужо мусіць на Сымона выпала. Самлеў бядак і застаўся сярод паравозу як калода ляжаць.

А паравоз праехаў яшчэ пару станцыяў і затрымаўся сам сярод поля. Пара, значыцца, вышла, бо Сымон вугля ў печ ня сыпаў. Толькі і [illegible]маўся паравоз.

Пачалі тады дзьве суседнія станцыі праз тэлефон сварыцца: — Дзе гэты мужык, што на паравозе едзе? Чаго вы, чэрці, затрымоўваеца. Ужо мы і дарогу разчысьцілі.

— Выехаў ад нас — закрычала другая. Ужо даўно на вашу станцыю папёрся. Чакайце. прыедзе, калі пары хопіць.

Пасварыліся яны, а пасьля брыгады ці, затрымоўваеце. Ужо мы і дарогу раздаведацца, што і як.

Прыехала гэта брыгада і знайшла паравоз. Сярод поля бяз пары ён стаяў. Ха[illegible] рабошчык, што ў труну кладуць. Выцягнулі Сымона з паравозу і на траву палажылі. Чорны ён увесь быў. Пачалі яго вадой abліваць. І водкай на'т напаілі.

Ачухаўся урэшце чалавек. Вачыма на прысутных павёў. І пра нейкую хвізыку шаптаць пачаў.

Наляцеў тут на яго нейкі начальнік з крыкам.

— Што ты, сабачае рыла, вычаўпаеш. Усю дарогу запаскудзіў, плюгавец! Цягнікоў праз цябе пусьціць ня можна, як трахну цябе ў зубы, дык і хвізыка вухам выскачыць. У крымінал цябе запакую.

І так раскрычаўся, што аж другія супакайваць яго пачалі.

— Сэрца ты ня маеш — казалі. Шмат ён і так страху наеўся. Паглядзі, як ён выглядае — зусім дурным зрабіўся. І толку ніякага не разьбярэш. Шкада чалавека і толькі.

Паглядзеў на Сымона той начальнік. Падумаў нешта.

— Хай і так будзе — сказаў. Бо і сапраўды з ім толку не даб'ешся.

А пасьля і зусім адыйшоў і да Сымона зьвярнуўся:

— Сядай, дзядзька, з намі. Давязу цябе да станцыі, дзе твой сын працуе.

Злажыў тут рукі Сымон. У вялікім страху прасіць пачаў.

— Даруйце, паночку, але не магу ўжо. Нячыстая сіла гэта хвізыка. Зусім чартоўская дарога выпала. Дазвольце пехатой да хаты пайсьці.

І пайшоў, як стаяў. Бяз шапкі, торбу праз плечы перавесіўшы. Жахнуўся крыху, як ад тору адходзіў. Але як увайшоў на дарогу, дык і перарадзіўся. Адразу вальней дыхаць пачаў. І жаласьць нейкая дзіўная за сэрца схапіла. На зямлю кінуў[illegible] пачаў. Дарожны пясок, як малое дзіця, праз пальцы сыпаў. А пасьля боты зьдзеў, на плечы павесіў і пайшоў [illegible] сярод пахучага жыта.

З нястрыманай радасьцю адчуваньня стаўляў пэўныя шагі на цьвёрдую пахучую зямлю.

А ў душы штосьць пяяла, пераліваласа.

На другі толькі тыдзень Сымон да хаты вярнуўся. Акружылі яго ўсе, пыталі, што, ды як. Нічога казаць не хацеў і ў хаце зачыніўся.

Праз пару дзён толькі з хаты вышаў.

— Нічога, — казаў, — ёсьць такая хвізыка. На колах езьдзіць і вагоны цягае. Пара гэта ўсё — мабыць мэханіка такая. Зусім ня хітрая штука. Адразу я з ёй справіўся. І больш сотні вёрст праскакаў. Але пехатой лепш хадзіць. Прызнамся, так ня лязгае і смуроду няма.

Выслухалі яго суседзі. Падзівіліся. А зараз усё гэта здарэньне і забылі. Бо ўжо і да сенаваньня рыхтавацца трэба было.

І толькі Стасюка Сырамяку з чыгункі вытурылі. За тое, што паравоз без апекі пакінуў.

АСТАП ПАДГОРНЫ

Град бомбаў, залпы выстралаў, вялізарныя ўзрывы...

Адзін спэцыяльны карэспандэнт агенцтва Стэфані, які знаходзіўся на палубе ваеннага карабля ў часе марской бітвы каля Понтарэльлі, падае наступнае апісаньне баявых дзеяньняў гэтага дня:

З італьянскае дывізыі флоту, якая складалася з двух крэйсараў і пяці зьнішчальнікаў, мы заўважылі ў 5,35 гадзін варожую ваенна-марскую эскадру, якая таксама складалася з зьнішчальнікаў і чатырох карвэтаў. Гэтая эскадра ахоўвала варожы караван караблёў. Італьянскія караблі астаўшымся ў жывых з атакі папярэдняга дня паслалі добрае ранічнае прывітаньне сваім артылерыйскім агнём з адлегласьці 9.000 мэтраў. Праціўнік слаба адказаў і- зьмяніў свой курс.

Калі італьянскія зьнішчальнікі выступілі ў атаку супроць плыўшых у караване суднаў, абодва італьянскія крэйсары ўзьнялі барацьбу супроць варожых крэйсараў і зьнішчальнікаў. Брытанскі крэйсар, які плыў паперадзе, закрыўшыся дымавой заслонай, выслаў зьнішчальнікі, каб яны заатакавалі італьянскія адзінкі. Але крэйсар «Эўгэніо ді Савойа» ў 5.45 гадзін адкрыў агонь і праз мінуту мэтна трапіў у вадзін ангельскі зьнішчальнік, на якім паўстаў вялізарны пажар. Праз пару хвілін быў мэтна траплены ў карму і другі зьнішчальнік. Брытанцы зьмяшаліся ад гэтага першага ўдару, але хутка зараз-жа выступілі ў другую атаку, спадзяючыся, што ім удасца выратаваць караван караблёў. Зьнішчальнік, плыўшы паперадзе, ізноў быў траплены двумя наступнымі снарадамі. У хуткім часе пасьля гэтага і другі зьнішчальнік, які ўжо быў некалькі разоў траплены, быў спатканы залпам выстралаў, які яго разьнёс на кавалкі.

Між тым (у 6,22 гадзіны) ужо ўзышло сонца, а бой быў у поўным разгары. Абодва італьянскія крэйсары мусілі адбіваць шалёныя атакі варожых зьнішчальнікаў мэтным агнём знаходзіўшыхся на іх кулямётаў.

Цяпер выступілі яны ў новую атаку супроць брытанскіх крэйсараў, якія пасьля некалькіх пападаньняў прабавалі ўцячы. У 7.10 гадзін паветра страсануў узрыў у напрамку другога крэйсара. Вялізарнае полымя падымаецца ў неба і пакрывае воблакам дыму зьнішчаны карабель.

Варожая эскадра прабуе цяпер толькі трымацца здалёк, каб ня быць дасягнутай агнём італьянскіх гарматаў і ўжо кідае караван караблёў, бо ня можа яго бараніць. Абломкі зьнішчаных караблёў ўсё больш награмаджаюцца і ўдараюцца час ад часу аб сьценкі італьянскага карабля. Плаваючыя плыты й ратунковыя лодкі пакрываюць паверхню мора.

Каля 10 гадзіны траплены самалётам танкер бярэцца на прыцэл італьянскімі гарматамі. У 11,30 гадзін другі танкер разьлятаецца пасьля вялізарнага ўзрыву. Яшчэ не разьвеяліся хмары дыму, як другое судно з амуніцыяй таксама ўзрываецца з трэскам.

Бітва зьбліжаецца к канцу, калі сонца стаіць ужо над галавой. Яшчэ некалькі суднаў ідуць на дно. Моцна пашкоджаны зьнішчальнік робіць спробу схавацца за другі, але й ён бярэцца на прыцэл і за некалькі мінут таксама тоне. А другі карабель ангельцы самі топяць, каб ён ня трапіў у рукі італьянцаў.

Мора ўсеяна плаўцамі, а сярод іх плыве яшчэ адзін палячыся карабель.

У часе ўсяе марское бітвы італьянскія ганчакі абараняді італьянскія ваенна-марскія караблі. Зьбіта 7 варожых тарпэдных самалётаў і 4 баёвыя разьведвальныя самалёты.

Вечарам вярнулася 7 ваенна-марская дывізыя па сваю базу, не пацярпеўшы ніякіх стратаў.

Блякада «мяшка» на ўсходнім фронце.
Праз балоцістыя лясы й цяжкія да пераправы мясьціны прабіваюцца аддзелы пяхоты з сваімі гарматамі, каб замкнуць мяшок, у якім знаходзяцца саветы.

40 км. на поўнач ад Кантону

База Люпао здабыта японцамі.

Як паведамляе Дамэі, японскія адборныя часьці вечарам у пятніцу здабылі хуткім наступам варожую базу каля Люпао, 40 км. на поўнач ад Кантону. У 2 гадзіны папаўдні японскія войскі асягнулі паўдзённы бераг ракі Люпао. Пасьля хуткай пераправы праз раку праз пяць гадзін яны здабылі горад Люпао.

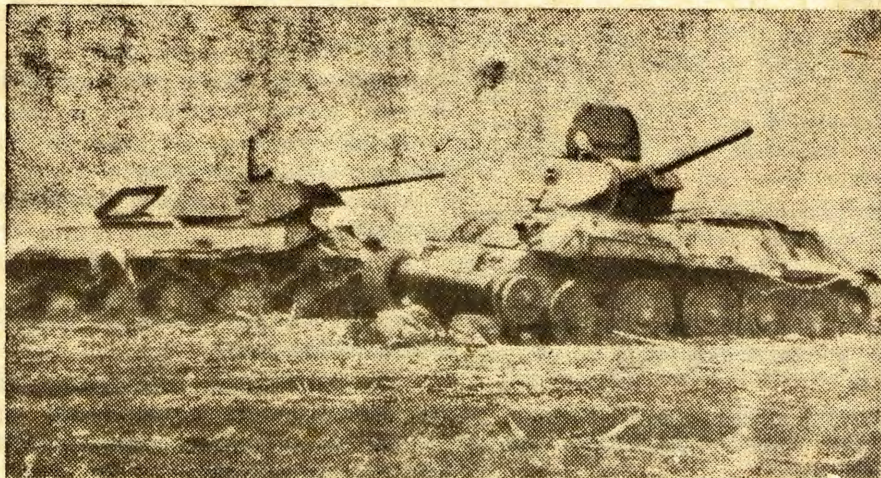
Пры скуткоўным падтрыманьні японскага лятунства японскія высадачныя войскі правялі афэнзыву на ўкапаўшагася ў пазыцыі ворага каля Шэхіао на левым беразе Паўночнае ракі.

Прысуд у Анкарскім працэсе супроць бальшавіцкіх тэрарыстаў

У працэсе супроць замахоўцаў на амбасадара фон Папэна, аб чым мы ўжо пісалі, галоўныя абвінавачаныя Павлов і Корнілов засуджаны на 20 гадоў турмы кожны. Два турэцкія абвінавачаныя Абдураман і Сулейман атрымалі на 10 гадоў

ЗША прызнаюцца, што Алеуты заняты

Вашынгтон, як відаць, хоць паволі, але усё-ж нечаму навучыўся. Іменна, «Дэйлі Экспрэс» паведамляе з амэрыканскіх кругоў, што цяпер стала яснай тая аграмадная баявая сіла, якую кінулі японцы на Алеуты. Гэтая сіла была куды большая, чым раней думалі. Калі-б японцы апанавалі толькі порт Кіска, то здабыцьцё гэтае базы мела-б найбольш прыкрыя кансэнквэнцыі для спалучэньня паміж ЗША і Савецкім Саюзам. А між тым японскае лятунства правяло далейшую цяжкую атаку на порт Морэсбі. Гэтая ўспалымнеўшая нанова актыўнасьць, як сьцьвярджаюць ангельскія камунікаты, выклікала перапалох у Аўстраліі. Вялікія атакі на Дарвін, як цяпер падаецца, лёгка вытлумачыць тым, што моцныя ваенна-марскія адзінкі знаходзяцца якраз у гэтым порце і што японцы быццам ведалі аб адкліканьні аўстралійскага экспэдыцыйнага корпусу з Эгіпту. Цяперашнія масавыя атакі зразумелы, аднак, як падрыхтоўка да спробы высадкі. Японскае лятунства відавочна атрымала вялікія падмацаваньні на Новай Гвінэі і Цімор і гэткія спробы могуць мець мейсца.

Пасьля бітвы-мяшка ў абшары Харкава.
ПК. Здымка: Ваенны справаздаўца Плятц — НН.

З УСЯГО СЬВЕТУ

У чацьвер перад поўднем у Турцыі было адчута землетрасеньне, якое спрычыніла лёгкія страты ў Фракіі й заходняй і сярэдняй Анатоліі. У Істамбуле землетрасеньне выклікала сярод насельніцтва перапалох.

—o—

У паваротнай дарозе з Сан Россорэ гішпанскі міністар замежных справаў Сэррано Сунэр і італьянскі міністар замежных справаў граф Чыано правялі даўгую канфэрэнцыю.

—o—

Дзеля нястачы бэнзыны апусціліся ў Турцыі чатыры чатырохматорныя ваенныя амэрыканскія самалёты, азначаныя кітайскімі знакамі. Пілёты інтэрнаваны турэцкімі ўладамі.

Ціхаакіянскія й Атлянтыцкія парты зацемнены

Як паведамляецца з Мэксыкі, вайсковы камандант Ціхаакіянскае зоны, гэнэрал Кордэнас, загадаў зацямненьне ўсіх падлягаючых яго загадваньню раёнаў.

Такія-ж мерапрыемствы ўведзены і для ўсіх Атлянтыцкіх партоў.

Разрухі ў правінцыі Сінд у разгары

Шмат арыштаваных.

Паўстаньне ў правінцыі Сінд яшчэ ў поўным разгары. Брытанскае войска й паліцыя заняты расшукваньнем у джунглях і горах паўстанцаў. Сотні індусаў арыштавана й засуджана.

У Мірпуры брытанцы захапілі ў палон 205 паўстанцаў. І ў іншых раёнах арыштаваны паўстанцы, якія мелі шмат аружжа й амуніцыі.

Пандзіт Нэру дамагаецца поўнае незалежнасьці непадзельнае Індыі

Паводле паведамленьня Лёнданскага Інфармацыйнага Бюра, правадыр партыі Кангрэсу выразіў у Бомбаі ў сераду публічна сваю згоднасьць з Гандзі, які стаіць на становішча, што брытанцы павінн. пакінуць Індыю.

Нэру заявіў, што ачышчэньне Індыі ад ангельцаў «азначала-б поўны пераход палітычнае ўлады да Індыі. Паміж Індыяй і Англіяй ня можа быць ніякага міру, як толькі на падставе прызнаньня незалежнасьці непадзельнай Індыі».

15.000 Чунгкінскага войска замкнёна японцамі

Як паведамляе агенцтва Домэі, 15.000 Чунгкінгскага войска знаходзіцца ў абліччы свайго зьніштажэньня. Гэтыя войскі былі акружаны й замкнёны ў аўторак японскімі ўзбраенымі сіламі ў абшары на ўсход ад Шансі ў сярэдняй правінцыі Гукш. Спроба кітайскіх дывізыяў заатакаваць тылавыя лініі, каб ухіліць навісшае над замкнутымі Чунгкінгскімі войскамі паражэньне, была здушана ў зародку японскімі баявымі сіламі.

Шакшуева Клаўдыя ў Старасельцах, вул. Сенкевіча № 8, шукае дачку Шакшуеву Ілю, 8 гадоў, радзіўшуюся на Каўказе. Дачка згубілася 23 чэрвеня 1941 г. у ваколіцы Беластоку. (Згубленая жыла ў часе выбуху вайны ў Кольне).

Herausgeber und Druck: Sturmverlag G. m. b. H. Königsberg, Zweigniederlassung Bialystok, Lindenstr. 64, Tel. 437..